

Suositus 13/2023
Ehdotus A 1929/UVN
Käsittelijä Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta

Mietintö vastauksesta suositukseen 13/2023 yhteispohjoismaisista toimista lisätiedon keräämiseksi koskien parisuhdetappojen ehkäisemistä ja torjumista (A 1929/UVN)

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto merkitsee tiedoksi vastauksen suositukseen 13/2023 yhteispohjoismaisista toimista lisätiedon keräämiseksi koskien parisuhdetappojen ehkäisemistä ja torjumista ja katsoo suosituksen neuvoston osalta *loppuun käsitellyksi*.

Taustaa

Suositus kuuluu seuraavasti:

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että Pohjoismaiden ministerineuvosto laatii katsauksen tehokkaista toimista parisuhdetappojen ja kuolemaan johtavan lähisuhdeväkivallan torjumiseksi.

Pohjoismaiden ministerineuvoston vastaus

Tasa-arvo- ja LGBTI-asiain ministerineuvosto (MR-JÄM) kiittää suosituksesta 13/2023. MR-JÄM on yhtä mieltä Pohjoismaiden neuvoston kanssa siitä, että lähisuhdesurmat ovat kaikissa Pohjoismaissa vakava yhteiskunnallinen ongelma. Lähisuhdesurmat ovat yleistyneen väkivallan ja lähisuhdeväkivallan äärimmäinen seuraus ja sen vuoksi vakava tasa-arvo-ongelma.

MR-JÄM haluaa tulevilla ohjelmakaudella panostaa lähisuhdesurmien ehkäisyyn ja torjuntaan. Siksi se on Pohjoismaiden neuvoston suosituksen mukaisesti sisällyttänyt kyseisen aihekokonaisuuden tulevaan yhteistyöohjelmaansa vuosiksi 2025–2030.

Kuten Pohjoismaiden neuvosto toteaa, lähisuhdesurma on lähisuhdeväkivallan vakavin muoto, ja MR-JÄM pyrkii myös kuluvalle yhteistyöohjelmakaudella ehkäisemään

sukupuolistunutta ja seksuaalista väkivaltaa. Me too -liike toimi yhtenä kimmokkeena MR-JÄMin vuonna 2018 toteuttamalle selvitykselle siitä, millaisten lainsäädännöllisten, poliittisten, koulutuksellisten ja sosiaalisten toimien avulla sukupuolistunutta väkivaltaa ja seksuaalista häirintää torjutaan.

MR-JÄM tarkastelee ennaltaehkäisevässä työssään myös miesten ja poikien roolia tasa-arvotyössä. MR-JÄM on muun muassa vuosina 2017 ja 2019 rahoittanut useita barbershop-tapahtumia, joiden tavoitteena on innostaa miehiä toimimaan muutosagentteina ja edistämään sukupuolten tasa-arvoa ja naisten oikeuksia. Vuonna 2020 laadittiin raportti "The Angry Internet". Raportin ja siihen liittyneen konferenssin tavoitteena oli tunnistaa ja ehkäistä verkkoyhteisöjä, joissa nuoria miehiä yllytetään väkivaltaan naisia kohtaan. Vuonna 2023 julkaistiin nuorten miesten mielenterveyttä tarkasteleva raportti "Unga mäns psykiska ohälsa", jossa valotetaan muun muassa henkisen pahoinvoinnin ja väkivallan välisiä yhteyksiä.

Vuonna 2024 on tarkoitus toteuttaa tutkimus sukupuolistuneesta kunniaväkivallasta Pohjoismaissa. Tavoitteena on muun muassa tunnistaa ja esitellä tehokkaiksi osoittautuneita kansallisia toimenpiteitä. Vuonna 2023 saatettiin päätökseen Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyöhanke, jonka tavoitteena oli kartuttaa lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisyn parissa toimivien pohjoismaisten ja balttilaisten miesjärjestöjen osaamista.

MR-JÄM suunnittelee parhaillaan Latvian kanssa uuden yhteistyöhankkeen käynnistämistä vuonna 2024. Tavoitteena on kartoittaa hyväksi havaittuja menetelmiä, joita ammatti-ihmiset voivat käyttää lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisyyn ja käsittelemiseen Pohjoismaissa ja Baltian maissa, sekä kehittää yhteisiä menetelmiä sellaisia tapauksia varten, joissa esimerkiksi lähisuhdesurman riski on ilmeinen.

Lähisuhdesurmien ja lähisuhdeväkivallan ehkäisemistä priorisoidaan myös Pohjoismaiden ministerineuvoston oikeussektorilla.

Oikeusasioiden ministerineuvosto (MR-JUST) on siten myös vuoden 2024 budjetissa ilmoittanut, että se aikoo Ruotsin puheenjohtajakaudella priorisoida naiseen kohdistuvan seksuaalisen ja muunlaisen väkivallan torjumista.

Pohjoismaiden oikeusministerit keskustelivat lähisuhdeväkivallasta kokouksessaan Reykjavikissa 18. syyskuuta 2023. Aloitteen keskustelusta oli tehnyt Norja, joka esitteli lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisyyn tähtääviä entistä järjestelmällisempiä kansallisia toimia. Niitä ovat muun muassa lähisuhdesurmatapauksia arvioivan kansallisen komitean perustaminen sekä ehdotus lähestymiskiellon sähköisestä valvonnasta. Ministerit vaihtoivat esityksen pohjalta kokemuksia lähisuhdeväkivallan ehkäisytyöstä

ja pohtivat, miten maat voivat ottaa oppia toisiltaan ja tehdä jatkossa tämän alan yhteistyötä.

Aiheesta keskusteltiin myös Pohjoismaiden ja Baltian maiden oikeusministerien kokouksessa vuonna 2023.

Lisäksi oikeussektorilla toteutettiin vuonna 2019 selvitys lähestymiskiellon määrittämiseen liittyvistä ihmisoikeudellisista näkökohdista tapauksissa, joissa pyritään ehkäisemään entiseen puolisoon kohdistuvaa häirintää tai rikollista käyttäytymistä. Pohjoismaat voivat hyödyntää selvitystä lähestymiskieltoa koskevassa lainsäädännössään ja lähisuhdesurmien ehkäisytyössä.

Myös Pohjoismaiden ministerineuvoston sosiaali- ja terveyssektori aikoo tulevilla ohjelmakaudella 2025–2030 sisällyttää sosiaali- ja terveyspolitiikan ministerineuvoston (MR-S) yhteistyöohjelmaan osatavoitteen lähisuhdeväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä sen varmistamisesta, ettei kukaan joudu kärsimään henkisestä tai fyysisestä väkivallasta ja alistamisesta.

Pohjoismaiden ministerineuvosto katsoo täten suosituksen toteutuneeksi.

Valiokunnan näkemykset

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta kiittää Pohjoismaiden ministerineuvostoa perusteellisesta ja myönteisestä vastauksesta suositukseen 13/2023 yhteispohjoismaisista toimista lisätiedon keräämiseksi koskien parisuhdetappojen ehkäisemistä ja torjumista.

Valiokunnasta on myönteistä, että Pohjoismaiden ministerineuvosto mainitsee useita lähisuhdesurmien ehkäisemiseen ja torjumiseen pyrkiviä aloitteita. Erityisen ilahduttavaa on se, että MR-JÄM on valiokunnan suosituksesta päättänyt sisällyttää kyseisen asiakokonaisuuden tulevaan yhteistyöohjelmaansa vuosiksi 2025–2030. Valiokunnan mielestä on niin ikään hyvä, että MR-S sisällyttää tulevaan yhteistyöohjelmaansa lähisuhdeväkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevan osatavoitteen ja että MR-JUST priorisoi naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdesurmien torjumista.

Valiokunta pitää hyvin myönteisenä myös ministerineuvoston mainitsemia aloitteita miesten ja poikien osallistamiseksi tasa-arvotyöhön.

Valiokunta arvostaa sitä, että lähisuhdesurmia käsitellään Pohjoismaiden ja Baltian maiden oikeusministerien tapaamisissa, ja toivoo, että ministeritasolla jatketaan keskustelua aiheesta.

Valiokunta aikoo seurata konkreettisia aloitteita, joita MR-JÄM ja MR-S käynnistävät lähisuuhdesurmien ehkäisemiseksi ja torjumiseksi ohjelmakaudella 2025–2030.

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto merkitsee tiedoksi vastauksen suositukseen 13/2023 yhteispohjoismaisista toimista lisätiedon keräämiseksi koskien parisuhdetappojen ehkäisemistä ja torjumista ja katsoo suosituksen neuvoston osalta *loppuun käsitellyksi*.

Tórshavnissa 8. huhtikuuta 2024

Eva Lindh (S)

Anna-Kristiina Mikkonen (sd.)

Kirsti Leirtrø (A)

Tone Wilhelmsen Trøen (H)

Anne Kristine Linnestad (Høyre)

Annette Holmberg-Jansson (MSÅ)

Johan Hultberg (M)

Guðmundur Ingi Kristinsson (Flf)

Johan Dahl (Sb)

Kjerstin Wøyen Funderud (Sp)

Mikko Ollikainen (r.)

Mikkel Bjørn (DF)

Pia Sillanpää (ps.)

Jette Gottlieb (EL)

Tobias Drevland Lund (Rødt)